

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.IV.20.473/2021/4.

A tanács tagjai:

Dr. Kovács Zsuzsanna a tanács elnöke

Dr. Dzsula Marianna előadó bíró

Dr. Pataki Árpád bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

Dr. T. Tóth Balázs ügyvéd

Az alperesek:

... I. rendű

... II. rendű

Az alperesek képviselője:

Dr. Tálosi Adrienn ügyvéd

A per tárgya:

Sajtó-helyreigazítás

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

A felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.541/2020/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 40.P.21.113/2020/9/I.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 15.240 (tizenötezer-kettőszáznegyven) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes köteles az államnak – külön felhívásra – megtéríteni.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes ...Város Önkormányzatának polgármestere. A felperes és a helyi színház igazgatója között a színház működtetésével kapcsolatos nézeteltérések miatt az igazgató jogviszonya 2020. február 20-án megszűnt. A színház társulatának 2020. március 2-i állománygyűlésén részt vett színészek nem mondtak fel.

[2] Az I. rendű alperes által szerkesztett internetes portálon 2020. március 3-án „A ...színház színészei inkább felmondtak, mint hogy elfogadják az igazgatójukat elüldöző ellenzéki polgármester ajánlatát” című cikk (továbbiakban: cikk) jelent meg.

[3] A felperes 2020. március 26-án az I. rendű alperes e-mail címére küldött levelében helyreigazító közlemény közzétételét kérte a cikk miatt arra hivatkozással, hogy az valótlanul

állította a színészek túlnyomó részének felmondását a polgármester ultimátuma miatt. Az I. rendű alperes nem tett közzé helyreigazító közleményt.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[4] A felperes keresetében az I. rendű alperest a cikk miatt a következő helyreigazításra kérte kötelezni: a ... színészeinek túlnyomó része inkább felmondott, semmint, hogy elfogadják a polgármester ultimátumát. A valóság az, hogy az új ügyvezető munkába állása óta egyetlen munkaviszonyban álló színművész sem mondott fel, egyetlen színész sem kérte esetleges megbízási szerződése felbontását és egyetlen színész sem tett bármilyen együttműködést megszakítani kívánó nyilatkozatot sem. A felperes állítása szerint a cikknek ezek az állításai valótlanok, melyet a színház új ügyvezetőjének a nyilatkozata is igazol, amely szerint a 2020. március 1-jei kinevezése óta színész nem távozott a társulattól.

[5] Az I. és II. rendű alperesek elsődlegesen az eljárás megszüntetését kérték arra hivatkozással, hogy a felperes előzetes helyreigazítási kérelme nem került kézbesítésre az I. rendű alperesnek. Érdemben a kereset elutasítását kérték. Vitatták a felperes perbeli legitimációját, mivel a helyreigazítással érintett közlés a felperes helyett a színház színészeire vonatkozik. Az I. rendű alperes érvelt azzal is, hogy a sérelmezett közlés tartalma valós, a korábbi igazgató „elüldözését” követően a színészek egy része távozott a társulattól. Annak ugyanis nincs jelentősége, hogy erre a 2020. március 2-i állománygyűlés előtt, vagy azt követően került sor.

Az első- és másodfokú ítélet

[6] Az elsőfokú bíróság ítéletében az I. rendű alperest a következő helyreigazító közlemény közzétételére kötelezte: „Helyreigazítás: A cikkünkben valótlanul állítottuk, hogy a ... színészeinek túlnyomó része inkább felmondott, semmint, hogy elfogadják a polgármester ultimátumát. A valóság az, hogy az új ügyvezető munkába állása óta egyetlen munkaviszonyban álló színművész sem mondott fel, egyetlen színész sem kérte esetleges megbízási szerződése felbontását és egyetlen színész sem tett bármilyen együttműködést megszakítani kívánó nyilatkozatot sem”.

[7] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában megállapította, hogy a felperesnek van perbeli legitimációja a határidőben kért helyreigazítás iránti igény érvényesítésére. A cikk a felperes személyére vonatkozó állítást tartalmaz, az szerepel benne, hogy a színházi társulat tagjai a polgármester (felperes) „ultimátuma” miatt távoztak, az I. rendű alperes pedig nem bizonyította, hogy a sérelmezett közlése valós.

[8] Az I. és II. rendű alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította. A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azzal amegállapításával, hogy a felperes rendelkezik keresetességi joggal a perbeli sajtó-helyreigazítási igény érvényesítésére.

[9] A másodfokú bíróság megállapítása szerint a sérelmezett cikk arról számolt be, hogy az ellenzéki összefogás színeiben megválasztott új polgármester kampányígéretével

ellentétben „nekiesett” a ...at is”, ami oda vezetett, hogy a felperes (polgármester) „a ... élő adásában fenyegette meg a színház korábbi igazgatóját”. Az írás leadjében azt közli, hogy „Saját állásuk feladásával álltak ki a ... színészei ..., korábbi igazgató mellett”, míg a címben írtak szerint „A .. színészei inkább felmondtak, mint hogy elfogadják az igazgatójukat elüldöző ellenzéki polgármester ajánlatát”.

[10] A másodfokú bíróság megítélése szerint a cikk tartalma ugyan érinti a felperes személyét, azt állítva, hogy „megfenyegette a színház korábbi igazgatóját”, „nekiesett a város színházának”, „ultimátumot adott a színház színészeinek, és a bizalmáért cserébe „lojalitást vár el” a társulattól, a felperes azonban nem ezért kért helyreigazítást. A cikkben ehhez kapcsolódóan jelenik meg a felperes által kifogásolt, helyreigazítani kért mondat, miszerint „A ...0 színészeinek túlnyomó része inkább felmondott, semmint, hogy elfogadják a polgármester ultimátumát” már nem a felperesre, hanem a társulat színészeire vonatkozóan, tartalmaz tényállítást. A másodfokú bíróság megítélése szerint a felperes keresetösségi jogát a cikk sérelmezett része azért nem alapozza meg, mert a perbeli igény érvényesítése szempontjából annak van jelentősége, hogy a sérelmezett kijelentés a felperes személyét érintően fogalmazza-e meg a mondanivalóját, az ő cselekvőségét írja-e le. Az egyes személyek cselekményeire vonatkozó tényállítások pedig a keresetösségi jog szempontjából – külön-külön vizsgálatot igényelnek. A másodfokú bíróság ennek megfelelően megállapította, hogy a felperes által a cikk kifogásolt része nem a felperes, hanem a helyi színház színészeinek cselekvőségét írja le, azt, hogy a felperes magatartására mi volt a reakciója a színművészeknek. A sérelmezett kijelentés emiatt nem a felperes, hanem a színészekre vonatkozóan tartalmaz tényállítást, e vonatkozásban pedig a felperes nem rendelkezik keresetösségi joggal. A felperes nem a róla állított magatartás („ultimátum” adása) valótlanosságát kifogásolja, a közzétenni kért helyreigazításban sem a neki, hanem a színészeknek tulajdonított lépések cáfolatát kéri közölni. Ezért érintettség hányában a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban Smtv.) 12. § (1) bekezdése és a sajtóhelyreigazítási per indításának feltételeiről szóló PK 13. számú állásfoglalásban kifejtett indokok miatt az igénye megalapozatlan.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[11] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a II. rendű alperes perköltsége megfizetésére kötelezését kérte. Megsértett jogszabályként hivatkozott az Smtv. 12. § (1) bekezdésére és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 499. § (1) bekezdésére. Felülvizsgálati álláspontja szerint a jogerős ítélet iratellenesen állapította meg, hogy a felperes keresetében nem rá vonatkozó kijelentést kifogásolt, és kért - azzal összefüggésben - helyreigazítást. Állította, hogy a keresetlevele tartalmazta, hogy azért kér helyreigazítást, mert a cikk a személyére vonatkozóan valótlanul állítja, hogy zsarolása/ultimátumára hatására felmondott a színészek többsége. Érvelése szerint az, hogy a kifogásolt tartalom miatt a bíróság helyreigazításként milyen szövegezést tart indokoltnak, a Pp. 499. § (1) bekezdése és a helyreigazító közlemény tartalmának megállapításáról szóló PK 15. számú állásfoglalás alapján a bíróság kompetenciájába tartozó kérdés, nem érinti a keresetösségi jogát. Az, hogy a cselekvőséget egy igéből képzett főnévvel vagy egy igével írja le a cikk, jogilag irreleváns. A sérelmezett cikk a felperest polgármesteri minőségében és név szerint is megnevezi, ezért megilleti a keresetösségi jog a perbeli igény érvényesítésére. A felperes a tényállítások megítélése körében hivatkozott a Debreceni Ítéltábla Pf.20.096/2012/4. számú, sajtó-helyreigazítás tárgyában hozott jogerős

ítéletére, amely alátámasztja azt az állítást, hogy a cikk megfogalmazása – a felperes cselekvőségére vonatkozó valótlan állítás – miatt kérhet helyreigazítást. A felperes ugyanis nem zsarolta a színészeket, azok nem mondtak fel, meg nem történt esemény miatt pedig a cikkben állított okozati összefüggés (az ultimátuma vagy zsarolása miatt) fennállása fogalmilag kizárt. Ellenkező jogértelmezés a sajtó-helyreigazítás intézményének kiüresítéséhez vezetne. E funkciónak a sajtó-helyreigazítás jogintézménye csak akkor tud hatékonyan eleget tenni, ha a keresetőségi jogot nem szűkítjük le az állított okozatossági lánc végén szereplő közvetlen cselekvőséggel érintett személyre, és nem tőle tesszük függővé a több személyre vonatkozó tényállítást. A felperes érvelése szerint a PK. 12. sz. állásfoglalásban rögzített elvekkel ellentétes a jogerős ítélet „betű” szerinti, formális jogértelmezése. A PK. 13. sz. állásfoglalás alapján pedig önmagában amiatt, hogy a színészeknek is van keresetőségi joga a valótlan állítások miatt, nem zárja ki, hogy a több személyt is sértő közlés miatt a felperes jogvédelmet igényelhessen.

[12] A felperes a Kúria Pfv.IV.20.323/2019/5. számú ítéletére hivatkozással kifejtette, hogy a Kúria is a cikkben állított oksági kapcsolatot tekintette a helyreigazítandó közlésnek és részben valós, részben nem bizonyított következtetés-sorozat helyreigazítását rendelte el. Álláspontja szerint a cikk lényege, központi mondanivalója az, hogy a felperes miatt távoztak a színészek. Erre utal a cikk címe is, amelynek a 8/2018. (VI. 5.) AB számú határozat értelmében kiemelt jelentősége van. Utalt a Szegedi Ítéltábla Pf. 20.495/2015/7. számú ítéletére is, abban az ügyben sem volt vitatott a név szerint megjelölt képviselő (felperes) perbeli legitimációja.

[13] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték, annak helyes indokai alapján.

A Kúria döntése és jogi indokai

[14] A felülvizsgálati kérelem alaptalan az alábbiak szerint.

[15] A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúriának azt kellett megítélnie, hogy a jogerős ítélet az Smtv. 12. § (1) bekezdését megsértve utasította el a keresetet a felperes perbeli legitimációjának a hiánya miatt.

[16] Az Smtv. 12. § (1) bekezdése alapján, ha valakiről bármely médiatartalomban valótlan tényt állítanak, híresztelnek vagy vele kapcsolatban való tényeket hamis színben tüntetnek fel, követelheti olyan helyreigazító közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlés mely tényállítása valótlan, illetve megalapozatlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben és ehhez képest melyek a való tények. Ezzel összhangban mondja ki a Pp. 495. § (1) bekezdése, hogy az Smtv. szerinti helyreigazító közlemény közzétételét az érintett személy vagy szervezet kérheti.

[17] Az érintett személy fogalmát a Pp. nem határozza meg, az ehhez kapcsolódóan használt „kereshetőségi jog (perbeli legitimáció)” kifejezés sem szerepel jogszabály szövegében. A „kereshetőségi jog” a jogtudomány, illetve a bírói gyakorlat által kimunkált elnevezése egy tételes jogi normának, mégpedig a Pp. 1. § (2) bekezdésének, amely szerint a

bíróság az e törvény hatálya alá tartozó jogvitát erre irányuló kérelem esetén bírálja el. Az érintettség (más elnevezéssel érdekelttség) vizsgálata tehát nemcsak joga, hanem kötelezettsége is az eljáró bíróságoknak. A Pp. 1. § (2) bekezdése – eltérően az 1952. évi Pp. 3. § (1) bekezdésétől – pedig azért nem mondja ki, hogy csak a jogvitában érdekelt fél indíthat pert, mert ez magától értetődő, ez következik az igény érvényesítésre jogosító anyagi jogi szabályból. Azt, hogy ki jogosult pert indítani, az igénnyel fellépő felperes és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolat alapján dönthető el, az eljárási törvény az anyagi jogszabályok érvényre juttatásának útjáról rendelkezik. A sajtó-helyreigazítás iránt indított perben felperes csak olyan személy lehet, akinek az Smtv. 12. § (1) bekezdése által biztosított joga veszélyeztetve van, vagy sérelmet szenvedett. A sajtó-helyreigazítási per a helyreigazító közlemény közzétételére irányul, kötelező az előzetes kérelem, ez határozza meg a lehetséges helyreigazítás határait. A sajtó-helyreigazítási per indításának feltételeiről szóló PK 13. számú állásfoglalás II. pontja értelmében a felperes a bíróságtól a sajtó-helyreigazítási perben csak azoknak a tényállításoknak a helyreigazítását kérheti, amelyeket a sajtószervezet a Pp. 495. § (1) bekezdésében meghatározott harminc napon belül megérkezett írásbeli kérelmében megjelölt. A Pp. 495. § (1) bekezdése szerinti megelőző kérelem alapján van a sajtószervezet abban a helyzetben, hogy meggyőződhesen a kérelem alaposágáról, így mindenekelőtt arról, hogy rendelkezik-e azokkal az információkkal, amelyek alapján a perben sikerrel védekezhet.

[18] A sajtóhelyreigazítás érvényesülési köre és az elbírálásnál irányadó szempontokról szóló PK 12. számú vélemény II. pontja értelmében a sajtóhelyreigazítás iránti igény elbírálásánál a sajtóközleményt a maga egészében kell vizsgálni, a keresetösségi jog megállapításához a cikk teljes tartalmát kell vizsgálni. A Kúria egyetértett a másodfokú bíróságnak azzal a megállapításával, hogy a felperes a sérelmezett közlés vonatkozásában nem rendelkezik keresetösségi joggal. A cikk a sérelmezett közlés mellett arról is tudósít, hogy már 2019. decemberében arról szóltak a hírek, hogy az önkormányzat nem fogja tovább támogatni a helyi színházat, „amivel veszélybe került maga a társulat is”. Az új városvezetés és az intézmény között a viszony elmérgesedett, ami oda vezetett, hogy a polgármester (a felperes) „a ... élő adásában fenyegette meg a színház korábbi igazgatóját”. Majd azzal folytatódik, hogy „ezzel tarthatatlanná vált a helyzet közöttük, a polgármester nyomására a napokban távozni kényszerült a helyi színház ...-díjas igazgatója”. Ehhez kapcsolódóan a cikk azt is közli, hogy „hétfőn állománygyűlést tartottak a színházban. Nem várt vége lett azonban az ultimátumnak: a társulat java része még azon nyomban felmondott, kiállva elűldözött igazgatójuk mellett.” A felperes ez utóbbi közlés miatt kért helyreigazítást, a korábbi igazgatóval kapcsolatos közléseket nem kifogásolta, holott a cikkben sérelmezett közlés ahhoz szervesen kapcsolódik. A Kúria megítélése szerint ezeket a szempontokat figyelembe véve a másodfokú bíróság helytállóan jutott arra a megállapításra, hogy a felperes által kifogásolt rész nem a felperes, hanem a helyi színház színészeinek cselekvőségét írja le, azt, hogy a felperes magatartására mi volt a „reakciója” a színművészeknek. A felperes a sajtószervezet előtti kötelező előzetes eljárásban - a perbeli jogvita kereteit ez határozza meg - nem a róla állított magatartás („ultimátum” adása) valótlanágát kifogásolta. Az I. rendű alperestől közzétenni kért helyreigazító közleményben a színészeknek tulajdonított lépések cáfolatát kérte közölni, amire az Smtv. 12. § (1) bekezdésében és a PK 13. számú állásfoglalás alapján nincs perbeli legitimációja. A felperes az előzetes helyreigazítás iránti kérelmében nem a cikknek a felperes által az ... élő adásában tett kijelentéseinek idézése és az ehhez kapcsolódó állításai miatt kért helyreigazítást, hanem a színészek felmondása tárgyában. A sajtó-helyreigazítás iránti perekben alkalmazandó speciális szabályok miatt a felperes a peres eljárásban nem térhetett el a sajtószervezetnek írt előzetes kérelmétől, ezért a felülvizsgálati kérelmében a cikk – helyreigazítással nem érintett - tartalma körében kifejtett érvelése nem vehető figyelembe. Emiatt nem volt annak sem jelentősége, hogy a keresetlevelében milyen

tényállításokat tett e vonatkozásban. Ellenkező esetben ugyanis a peres eljárásban előterjesztett új igények tekintetében a sajtószerv meg lenne fosztva attól a lehetőségétől, hogy önkéntes helyreigazítást tegyen közzé (PK 13. számú állásfoglalás II. pont). A peres eljárásban megengedett új igény érvényesítése ellentétben állna a sajtó-helyreigazítás iránti eljárás általános szabályaival, az igényérvényesítésre megszabott határidők megkerülésére adna lehetőséget. A sajtó-helyreigazítás iránti perben a kötelező előzetes eljárás határozza meg a jogvita kereteit, ennek érvényesülését biztosítja a kereset- és ellenkérelem változtatás tilalma, a viszontkereset kizártsága ezekben a perekben. A Kúria megítélése szerint, ezért a jogerős ítélet helytállóan állapította meg, hogy a felperesnek az Smtv. 12. § (1) bekezdése alapján nincs keresetösségi joga a kért helyreigazításra. A felperes egyéb – a személyiségvédelem körébe tartozó - hivatkozásai pedig azért nem vizsgálhatóak, mert meghaladják a sajtó-helyreigazítás iránti per kereteit.

[19] A felülvizsgálati kérelemben megjelölt ítéletábrákban kifejtett álláspont a Kúria ítélező tanácsát a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 32. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján e jogkérdésben nem köti, ugyanakkor a tényállítás- véleménynyilvánítás vizsgálata a keresetösségi jog hiányában az adott esetben fel sem merül. A Kúria Pfv. IV. 20.323/2020/5. számú határozata pedig azért nem irányadó, mert más az ügy tényállása, a perbeli esetben a cikkben kifejtett ok-okozat (a polgármester miatt távozott az igazgató, illetve a színészek) kérdésének vizsgálatára nem került sor, mivel ezt a tényállítást az előzetes eljárásban kért helyreigazítási kérelem, így a felperes keresete sem érintette.

[20] Mindezekre tekintettel a Kúria úgy ítélte meg, hogy a másodfokú bíróság az irányadó jogszabályok megfelelő értelmezése és a felhívott kollégiumi állásfoglalások helyes ismertetése alapján - a konkrét tényállással összefüggésben – megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a kifogásolt közléssel kapcsolatban a felperes - érintettsége hiányában - sajtó-helyreigazítási igényt nem érvényesíthet. Ezért a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[21] A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 12. § (1) bekezdés

A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 499. § (1) bekezdés,

PK 12. állásfoglalás, PK 13. állásfoglalás II.

Záró rész

[22] A Kúria a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest a II. rendű alperes felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére, amelynek mértékét – felszámítás hiányában – a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi

költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése, valamint a 4/A. §-a alapján a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban mérlegeléssel állapított meg.

[23] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 62. § (1) bekezdés *f)* pontja alapján tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt, és a felülvizsgálati ügyérték szerint megállapított felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes a Pp. 102. § (1) bekezdése és a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján köteles az államnak megfizetni.

[24] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 405. § (1) bekezdése értelmében megfelelően alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2021. június 2.

Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, Dr. Dzsula Marianna s.k. előadó bíró, Dr. Pataki Árpád s.k. bíró

hitelélül:

A kiadmány

S.K.

bírószági ügyintéző